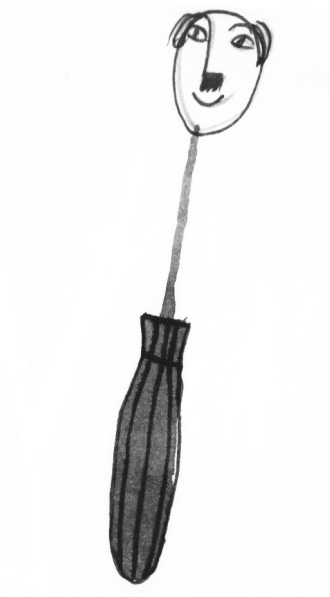

დანიელ პენაკი

კამო და მე

აგორა

კრასტენგი

კამომ ახალი თამაში მოიგონა: თვალდახუჭულებს უნდა გამოგვეცნო, როდის შემოვიდოდა საკლასო ოთახში ფრანგული ენის მასწავლებელი კრასტენგი. ათი ცდიდან ცხრა გამიცუდდა: თვალებს ვახელდი, მაგრამ ცარიელი მაგიდის გარდა ვერაფერს ვხედავდი. კამო კი ყოველ ჯერზე ყინულკარამელს იჯიბავდა. მეათედ რომ დავაჭყციტე თვალები, მასწავლებელი თავზე მადგა.

– რაო, ჭაბუკო, გეძინათ?

ოთახში ფეხს შემოდგამდა და კარს მიხურავდა თუ არა, მასწავლებელი ჩიტის ჩრდილივით სწრაფად და უხმაუროდ მაგიდასთან აღმომჩნდებოდა.

– ეგ არაფერი, ახლავე გამოგაფხიზლებთ!

სრულ სიჩუმეში მასწავლებლის ხმა, ასეთი მკვეთრი, ლითონისებრი, მახვილივით მჭრელი, გულს გვიფორიაქებდა.

– სხვათა შორის...

ჩანთას ხსნიდა (ნკარუნიც კი არ გვესმოდა,

გეგონებოდა, ხავერდის საკეტი იყო) და ჩვენს თემებს დაადრობდა, ისე, რომ ერთ ფურცელსაც არ გააფრიალებდა.

– თუ არ ვცდები...

ფურცლების გროვას ბანქოს ქალღმერთებით გადახსნიდა, ისე სწრაფად და მარჯვედ, რომ ჰაერს წამითაც არ შეარხევდა.

– თქვენ თემა არ ჩაგიბარებიათ, ხომ არ ვცდები?

მასწავლებელი არასოდეს ცდებოდა.

– გაკვეთილების შემდეგ ორ საათს დაყოვნებით! მე კი ამასობაში ბატონ მამათქვენს გავესაუბრები.

აი, ასეთი იყო კრასტენგი და ასეთ დღეში ვიყავით ჩვენი ბავშვობის ბოლო ოთხი წელი: მეექვსე კლასი, მეხუთე, მეოთხე, მესამე* ... და კვირაში ექვსი საათი ფრანგული ენა.

საბოლოო ჯამში 984 საათი, 59040 წუთი (დიახ, დიახ, ორმოცდაცხრამეტი ათას ორმოცი, არ შემშლია), თუ არ ჩავთვლით დამატებით საათებს, სასჯელს, რომელსაც მისი მკაცრი მეთვალყურეობის ქვეშ ვიხდიდით. ახლაც თვალწინ მიდგას მელოტი თავი, მიტკალივით თეთრი, ტკიცინა, სამკუთხედი სახე, წაშლილი ნიკაპი, პატარა, ელვარე თვალებში

სწრაფი, ჩუმი მოძრაობები და ჯიბეზე ბურთულიანი კალმისტრის წითელი მელნის ლაქა.

– ტყუილად ბუზღუნებ, – მეუბნებოდა კამო, – სხვას მის მსგავსს ვერსად ნახავ, ნიგნებშიც ვერ იპოვი.

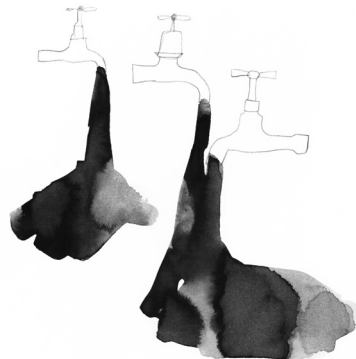
მერე ამატებდა:

– შეამჩნიე? არასოდეს არაფერს ეჯახება, არავის ეხება, შეიძლება, საკლასო ოთახის კარსაც არ აღებს, ისე შემოდის, გეგონება, კარი არც არსებობს, უბრალოდ ჰაერს კვეთს.

მერე, მეტროს მატარებლის მოლოდინში, კამოს ხმა ურბილდებოდა და ძველებურად თავდაჯერებული აღარ ჩანდა.

– მოვრჩეთ ამაზე ლაპარაკს!.. მართლა, დილით სააბაზანოში ონკანი გაგვიფუჭდა, წყალს უშვებს. დედაჩემმა მთხოვა, ჰკითხე, ერთი, შენს ძმაკაცს, იქნებ, მამამისმა გვიშველოს და შეაკეთოსო.

დედამისი, ტატიანა, ერთადერთი ქალი იყო ამქვეყნად, ვისიც კამოს ეშინოდა. როცა მასზე ლაპარაკს იწყებდა, მუდამ თავს ხრიდა და სპორტულ ფეხსაცმელებს ამტერდებოდა.

მამა პოპი და დედა მუნი

გაკვეთილების შემდეგ სკოლაში ყურყუტი, ეს კიდე არაფერი, მამა პოპი ამას ადვილად იტანდა და არ მიბრაზდებოდა.

– თუკი შაბათის გატარება კოლეჯში გირჩევენია, რა გაენყოფა, შენი საქმისა შენ იცი. თუ არ ვცდები, კამო მხარში გიდგას და ისიც რჩება, ხომ ასეა?

მაგრამ, აი, „მცირე საუბრები ბატონ მამათქვენთან“ სახუმარო სულაც არ იყო. რაც დრო გადიოდა, მით უფრო ბრაზობდა. ბოლოს და ბოლოს, ის დღეც

დადგა, როდესაც მოთმინების ფიალა აევსო.

– როგორ? კვლავ სასაუბროდ მიწვევს? არ წავალ და ეს იქნება!

ძალიან კარგად მახსოვს, ხუთშაბათი იყო, ნაშუადღევით. სასტუმრო ოთახში სახელოსნო მოაწყო. ჩემთვის რალაცნაირი საწოლი გამოიგონა: სიგრძეში სანტიმეტრს თუ მოვიმატებდი, შემეძლო ერთი ნახვრეტი დამეგრძელებინა. (სურდა,

ჩემთვის ეს იამოვნებინა, კლასში ყველაზე ტანდაბალი ვიყავი და მეშინოდა, რომ სიმაღლეში აღარასდროს მოვიმატებდი).

თავი ამინია, შემომხედა და სახრახნისი ჰაერში დაატრიალა.

– ნუ მაძალებ! არა-მეთქი, არ წავალ!

კუთხეში მიმჯდარი მუნი რაღაცას ხატავდა. მე იატაკზე დახორავებულ ხელსაწყოებს შორის ვიყავი დარჭობილი.

– არ წავალ, ვთქვი და გავათავე!

როგორც გულმონყალე დედას შეჰფერის, მუნი საუბარში ჩაგვერია:

– იქნებ, შენ მაგივრად მე წავსულიყავი?

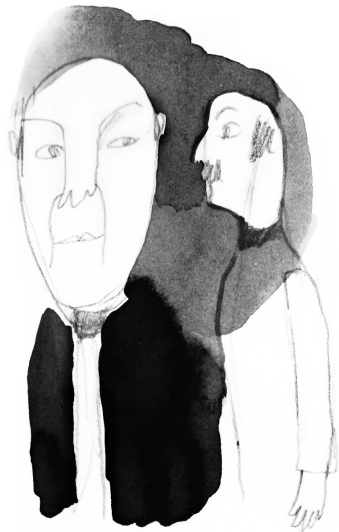
დღიური ძველი ქუდივით დავჭმუჭნე და ნავიჩურჩულე:

– არ გამოვა, მუნ, კრასტენგმა გარკვევით მითხრა: „ბატონი მამათქვენნი!“

ეს ვთქვი და პოპმაც იფეთქა:

– არ წავალ! არც იოცნებო, მორჩა! მე ჩემი გითხარი!

კარი ზათქით დაიხურა. ის ორი თუ სამი ფურცე-

ლი, მუნის ხელით დახატული, პეპელასავით მსუბუქი კაბებით (კაბების ხატვა მისი ხელობა იყო) ჰაერში აფარფატდა. მე და მუნი ოთახში მარტო დავრჩით.

– როგორც ყოველთვის, თემის დამთავრება ვერ მოასწარი?

– არც დამიწყია.

– შენისთანა უმაქნისი მეორე არ მეგულება...

– არ შემიძლია და რა ვქნა?! თავში ერთი ხეირი-

ნი აზრიც არ მომდის.

კვირაში ერთი თემა, წელიწადში ოცდათექვსმეტი, რომ იანგარიშო, მეექვსედან მესამე კლასამდე, ას ორმოცდაოთხი გამოდის. „ჩემი პორტრეტი“, „ჩემი არდადეგები“, „ერთი საღამო ოჯახურ წრეში“, „როგორ შევიცვალე შარშანდელ ამ დღესთან შედარებით“, „ჩემი დეიდის ბალი“. ჰოდა, აი, შედეგიც. მე და კამომ შაბათი დღე კოლეჯში გავატარეთ. მე ბალი მქონდა, მაგრამ დეიდა არ მყავდა, კამოს დეიდა ჰყავდა, მაგრამ ბალი არ ჰქონდა. კრასტენგს ყურით მოთრეული ამბით ვერ გააცურებდი, თემას მაღლა აღმართავდა და აღრიალდებოდა:

– ეს წარმოსახვა არ გახლავთ, ჩემო საბრალო მეგობარო, მხოლოდ და მხოლოდ მტკნარი სიცრუეა!

ორი წინადადების შემდეგ სულ ერთსა და იმავეს იმეორებდა:

– რომ იცოდეთ, როგორ მეცოდება საწყალი დედათქვენი.

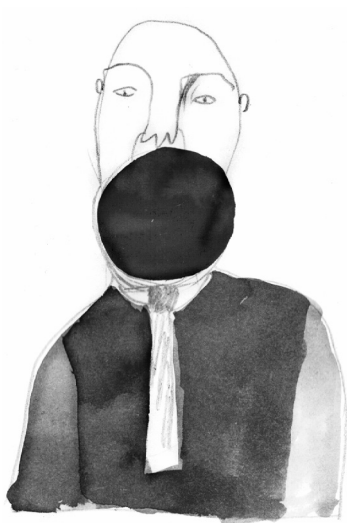

სხვა თუ არაფერი, სპილოს მეხსიერება ჰქონდა:

– ერთი ეს მითხარით, არდადეგებზე რომ წერთ, გასულ წელს ხომ არ გულისხმობთ? თვითონვე განსაჯეთ... შარშანდელი აღდგომის არდადეგებია, ხომ ასეა? დამატებით ორი საათი და მცირე საუბარი ბატონ მამათქვენთან!

მერწმუნეთ, ყველა თემა ახსოვდა. ხმა დადიოდა, რადგან ჩვენს ნაწერებს კითხულობს, ჩვენზე კარგადაც გვიცნობსო.

– ჩემო საბრალო ბიჭუნა, საკუთარ თავს კი არა და ვილაც სხვას აღწერთ! თქვენ გარშემო ოჯახური წრე კი არა, ეშმაკმა იცის, რა არის! სიცრუე! კიდევ ერთხელ სიცრუე და სიზარმაცე! არაფერი იცვლე-

ბა! განა, თქვენი საბრალო მშობლები ამას იმსახურებენ?

„ამას“ სწორედ ის თემა იყო, რომელსაც დამნაშავეს ჩვარივით ცხვირწინ უფრიალებდა.

– არა, დედათქვენი ამის ღირსი არ გახლავთ!

კამო მუჯღუგუნს მკრავდა. მთელი კლასი კრასტენგს მიშტერებოდა.

კრასტენგი იმედგადაწურული ადამიანის იერით, თვალს მოგვაველებდა და ხელებს უღონოდ ჩამოყრიდა. ფურცელი მაგიდის ქვეშ შესრიალდებოდა. მასწავლებელს ბოლმა ყელში ქვითინად ეჩხირებოდა და ლაპარაკს უშლიდა. ამ დროს საშინლად დაბერებულ ბავშვს ემსგავსებოდა.

– თქვენ კი, თქვენს მშობლებს არ იმსახურებთ!

არ ვიცი, იქნებ ვინმეს სიცილის სურვილი ეძალეობოდა, მაგრამ, აბა, ერთი კარგი ვაჟკაცი ყოფილიყო და გალიმება მაინც გაებედა!

პოპს ყველაზე მეტად ის აღშფოთებდა, რომ მასწავლებელი მშობლებს იცოდებდა.

– ეი, შენ, მომისმინე!